

לפעמים זו המשטרה שיוצרת את העבריינים

שאינן לו עבר פלילי מכביר. ואחרי כל זאת, שופטי העליון מאשרים, משום מה, את קביעת שופטי המחוזי שההרחה לא מצדיקה ביטול האישום כ"הגנה מן הצדק", ולא זיכוי אלא רק הקלה בעונש, מחמש וחצי לארבע שנות מאסר. כפי שכתב ניטשה: "ריגול, הערמה, שוחד, מארב, כל מלאכת הת"חבולות והמלכודות של המשטרה והתביעה... וכל אלה מעשים שאינם השופטים דוחים ומגנים אותם מצד עצמם, כי אם רק בנסיבות מסוימות".

כשהשופטים רואים בשקרי השוטרים "תחבולות חקירה לגיטימיות", אין פלא שחלקם חושבים שהמטרה מקדשת את האמצעים, ומשקרים גם לתובעים ולציבור

ברו"ח נציב הביקורת על התביעה, הצביע השופט בדימוס רוזן על תופעה של שקרי שוטרים לשופטי המעצרים. לאחרונה כתב ב"הארץ" הלל פרטוק, שהיה דובר המשטרה: "בעת כהונתי הקצרה כדובר משטרת ישראל, נתקלתי לא אחת בניסיונות להציג מציאות באופן שאינו מתיישב עם האמת. 'תרבות השקר' קראתי לכך לא אחת. המשטרה לא משקרת, אך יש בה עובדים שמשקרים. למה? כי הם יכולים. הם שולטים במידע, הם לובשי המדים ובעלי הסמכות".

כשהשופטים מתירים לשוטרים לשקר לאזרחים ורואים בשקריהם "תחבולות חקירה לגיטימיות", הם מתעלמים מכך שהדבר ממסד תרבות שקר. כשמתרגלים לשקר לא זרחים, ואף מלמדים נער לשקר עבור המשטרה, לא פלא שחלק מהשוטרים מתרגלים לשקר, טועים לחשוב שהמטרה מקדשת את האמצעים, ולעיתים משקרים גם לתובעים, לשופטים ולציבור. המחקר מלמד ששקרי שוטרים הובי"ל ללא מעט הרשעות של חפים מפשע. את תת-תרבות השקר יש לעקור מן השורש, אחרת מרוב שקרים קשה להבחין באמת.

שני פסקי דין שניתנו לאחרונה בביהמ"ש העליון מרגימים שיטות עבודה מעוותות של המשטרה, שבי"היטותה ללכוד עבריינים יוצרת בעצמה עבירות וע"בריינים. בשני המקרים, אלמלא יוזמת המשטרה, כלל לא היו נעברות עבירות.

בראשון, כדי לאכוף איסור על מכירת משקה אל-כוהולי לקטין, שלחה המשטרה נער בן 17 לרכוש בקבוק בירה. המוכר, בנימין, לא ביקש ממנו תעודת זהות משום שהעריך שהוא "לפחות [בן] 25. הוא בא עם כובע והיו לו זיפים בפנים". התחכמות המשטרה הצריכה חמישה הליכים משפטיים, בכל שלוש הערכאות. שופטת השלום באשדוד, שורץ, אמנם זיכתה כראוי, בקבעה שעומדת למוכר "הגנה מן הצדק" נוכח חוסר ההגינות של המ"שטרה, שהשתמשה כסוכן מדיה בקטין בעל מראה של בגיר. אך שלושת שופטי המחוזי בבאר שבע קיבלו את ערעור הפרקליטות והרשיעו את בנימין. בעליון נחלקו הדעות. השופט הנדל זיכה את המוכר, כראוי, על בסיס פרשנותו ליסוד הנפשי בעבירה. אך הוא נותר במיעוט ושופטי הרוב הרשיעו. סיכום ביניים: 7 שופטים, 5 הליכים ובובוז כספי המסים שלנו, כדי ללכוד בעל עסק נורמטיבי בביצוע מקרה גבולי של עבירה לא חמורה. גם את שכר חוקרי המשטרה והתובעים עלינו לשלם. הלא עדיף להשקיע את משאבי האכיפה במקומות אחרים?

במקרה השני, המשטרה השתמשה בסוכן מדיה, פושע מסוכן שאותו שחררה מהכלא, העניקה לו כסף, ואפ"ל לו שילבה אותו בתוכנית להגנת עדים ושלחה אותו לחו"ל – הכל כדי שייצע לה להפליל בעבירות סמים נרקומן חולה בשם אמיל, שהסוכן הפושע עצמו הציע להפליל. יתרה מזו, השוטרים עצמם הם שנסעו לחו"ל, על חשבון כספי המסים שלנו, ורכשו סמים מבלדר זר. הסוכן הפושע הוא שפנה אל אמיל, ניצל את חולשי"תו כנרקומן וביקש את עזרתו, וכל תרומתו של אמיל לעבירה היתה שמסר לסוכן הפושע את פרטי המוכר שבו"ל. לאחר שהמשטרה הבריחה את הסוכן הפושע לתאילנד, הוא נעצר שם בשל עבירת רצח. לשפשף את העיניים ולא להאמין. המשטרה שחררה מהכלא פושע מסוכן, אפשרה לו להמשיך לפשוע בחו"ל, והכל כדי שיעזור לה להפליל את אמיל, שבביהמ"ש עצמו מציין

פרופ' סנג'ור הוא מייסד האתר "ביקורת מערכת המשפט הפלילי" והמכון לבטיחות במשפט הפלילי, ומלמד במכללות האקדמיות גליל מערבי וספיר